

NAŠA SLOGA

POUČNI, GOSPODARSKI I POLITIČNI LIST.

„Slogom rasta male stvari, a nesloga sve poltvari“ Nat. Posl.

— Uredništvo i odpravništvo nalazi se: CORSIA STADION N. 12. —

Nepodpisani se doplati na tiskaju. Priposlana se pisma tiskaju po 5 nvč. svaki redak. Oglaš od 8 redakah stoji 60 novč, za svaki redak više 5 novč.; il u sluđaju opetovanja uz pogodbe sa upravom. Novci se šiju poštarinom naplatom (saeseg postale) Ime, prezime, i najbližu poštu valja točno oznučiti. Komu list ne dođje na vrijeme, neka to javi odpravništvu u otvorenu pismu, za koja se na plaću poštarine, ako se izvana napiše: »Reklamacija«. Doplati se na vradaju ako se i na tiskaju. — »NAŠA SLOGA« izlazi svakog četvrtka 11 celom arku. Novel i pisma šalju se na uredništvo il odpravništvo. Najbližgovani listovi se ne primaju. — Predplata s poštarinom stoji 5 for., za seljake 2 for. na godinu. Razmjerno fr. 250 na za pol godine. Izvan carsino više poštarina. Na malo 1 br. 5 nvč.

Poziv na predplatu.

Molimo p. n. gg. predplatnike, kojim je iztekla predplata koncem prošloga mjeseca, da ju izvole za dobe obnoviti, inače ćemo se list obustaviti. Sjećamo ujedno sve naše ljetošnje i prijašnje dužnike, da učine čim prije svoju dužnost jer nije liepo list primati a neplaćati ga.

Uprava „Naše Sloge“.

GOVOR

zastupnika g. Spinčića o školah u Istri, izrečen u pokrajinskom saboru dne 20. junija 1884.

Na izvješće netom pročitano po poštovanom g. dr. Constantiniu u ime većine školskoga saborskoga odbora, ja kao član istoga odbora u dotičnoj sjednici nisam pristao i najavio sam svoj posebni glas. Sad ću ga čim kraće razložiti, obziriv se samo na ono, o čem to izvješće govori, naime o naukovnom jeziku u nekih školah.

U izvješću se veli, da radi naukovnoga jezika postoji borba izmed pučanstva talijanskoga i slavenskoga, te izmed autonomne i cesarske oblasti. Stvar se predstavlja tako, kao da bi se krivica gođila Talijancem. Manjine talijanske, da su žrtvom većinam slavenskim. Za primjer navadja se medju ostalim Lindar i Tinjan. A to bi mnogo više razloga imali tužiti se Hrvat nego Talijani. Naukovni jezik u onih školah imao bi biti jezik djece, jezik hrvatski, u svih školskih godinah, a uza to bi se mogao, ako je potrebno i koristolno, ako se želi i hoće, kao predmet podučavati od druge ili treće godine napred talijanski jezik. To isto budi rečeno o školah u Fontani, u Sv. Lovreću pazenatičkom, u Sv. Nedelji labinskog, u Nerezinah, u Cusnom, u obće svuda onud, kudja djece, osim dvoje troje, pet šest djece, govoreće talijanski, ustroje dva odjela, jedan slavenski, drugi talijanski. Kad bi mi pomprili njegovu izjavu, tad bi moglo doći do toga, da nebi bilo skoro nijedno škole u Istri, u kojoj se nebi imalo ustrojiti dva odjela. Izuzmete li, poštovana gospodo, Piran, Rovinj, Vale, svaki grad i gradić Istre ima više ili manje Hrvatah, koji bi mogli zahtjevati za svoju djecu hrvatski odjel. To bi dakako pravedito, slobodno, po pravilih prvoga odjela i napram pojedincom bilo, ali odkud pokrajini tolik nećav? Škola se po zakonu neustajra. ako neima 40 djece posebne za školu u dotičnom okružju. Doshedno može se i odjele samo ondje ustrojiti, gdje ima za svaki najmanje 40 djece.

Na uredjenje spomenutih školah imali bi se tužiti i tuže se Hrvati. A oni bi se imali tužiti i tuže se na razne učitelje i učiteljice, službujuće u dielomito ili posve hrvatskih školah, a neznajući hrvatski; na talijanske škole, gdje bi bar dielomito hrvatske morale biti; na posve manjšnu nestasću školah u mnogih školskih okružjih; na nekakvu noviju odluku glede škole u Cresu, gdje se je pročesim kruha dobacilo kamen.

Nego da predjem na škole u Lovranu, Nerezinah i Draguču, oke kojih se vrti izvješće peštavanih drugovah školskoga odbora.

Odluku predsjedništva vis. č. kr. pokrajinskoga školskoga vieća od 18. febrara 1884. glede naukovnoga jezika u školi lovranjskoj, smatram posve opravdanom;

dotični odgovor slavnoga zemaljskoga odbora od 27. marča t. g. neopravdanim. Ovaj se pozivlje na razpis natječaja, savvisio di concorsom, al taj može bit pogrešan, nit može promjeniti dotičnih odlukah i naredbah, a još manje poznanja jezika djece. Nije istina, da ima tamo 50 do 60 djece, koji poznaju posve talijanski jezik, kad počim u školi polaziti, neima jih nit deset. Slavni zemaljski odbor pozivlje se na nekakvu prošnju mjestnoga školskoga vieća lovranjskoga, al nespominje izvješća istoga vieća od 18. febrara 1884., kojemu je također moralo priprijeti i u kojem se pripovjedja, da su članovi istoga išli u školu, da utvrde poznanje jezika djece i da je član, koj bi htjeo dva odjela u Lovranu il bolje rekud talijanski školu, pobjeago, bojeć se za stalno istine. U školi bio je i učitelj kao član vieća i pomagao utvrditi, da izvan grada neima nijednoga djeteta, poznajućega talijanski, a u gradu samo nešto, al većina malo njih, a kojimi bi se gubitkom vremena i velikim trudom moglo školod učiniti. Slavni zemaljski odbor pozivlje se na neku prošnju mjestnoga školskoga vieća, ali zašućuje opetovanje, jednoglasnu odluku občinskoga zastupstva lovranjskoga, da se ima u školi lovranjskoj podučavati hrvatskim jezikom.

I nazore predsjedništva vis. č. kr. zem. školskoga vieća, izražene u odpisu od 12. feb. t. g., u tičuće se škole u Nerezinah, posve odobravam i neodobravam dotični odgovor slavnoga zemaljskoga odbora od 26. marča t. g. Ovaj odgovor pozivlje se na posljednje brojenje pučanstva po obćevnom jeziku. Poštovani gospodin izvjestitelj većine tvrdi u obće, da je brojenje il anagrafe pogrešno i da se neima naj uvek obzirati. Ja se s njim posve slažem i dodajem, da je pogrešno na štetu Hrvatah, a na korist Talijanah. Ja poznam cieleh porezovnih obćinah, u kojih se po svih il skoro svih obćiteljih hrvatski govori, a po popisu samo talijanski. Ja znam „de auditu“, da se u Nerezinah u svih obćiteljih, osim jedne ili dviju, govori hrvatski, da djeca samo taj jezik poznaju. Za dokaz čujte, poštovana gospodo, samo ovu. Bio sam u Nerezinah, pogosćen od gospodina i gospodje, koji samo talijanski medju sobom govore. Čuvši njihovo maljavno djeteske i hrvatski govoriti, i zapitav gdje se je naučilo, odgovori mi gospodin otac, da se je naučilo sa sesokom djecom, koja drugač negovore nego hrvatski. Tako bijaše prije tri godine, a od onda nije se moglo mnogo promjeniti. Čudno, meni nepojmivo je, gdje slavni pokrajinski odbor veli, da je slavenski jezik, kojim govore Nerezinci, srbo-hrvatski a ne hrvatski, koj se nije nikad prije rabio i koj je jedva u novije vrijeme zašao u neke škole. (Te rieči je gospodin govornik, pogledav u dotično mjesto odgovora slavnoga zemaljskoga odbora, izricao prezirno, pak nastavio uzdignutim glasom). Znam, da je slavni zemaljski odbor poslao natrag hrvatskih spisah zato, jer su bili hrvatski. Il jih neć primati, il jih nerazumiti? Ako prvo, zašto jih neprimati? ... Ako drugo, nebih se znao bolje izraziti, nego pitajuć: Kako može suditi o bojah ovaj, koj nevidi? Gospodo, hrvatski jezik zašao je u Istru zajedno s Hrvat, a to će reći, već prije tisuću i više godinah. Dokazah, da se je zvao hrvatski, imamo već iz trinastoga stoljeća, pak iz svih sljedećih. Dokaz imademo u ustijuh naroda po cielej Istri, od Vodcah i Danah do Sv. Petra izpod Lošnjah. Po cielej Istri čuo sam zvati taj jezik hrvatski, hrvatski, servatski. Ovi danah čuo sam to u jednom selu porečke obćine, a čuo sam to u Cresu, u Osoru, u Nerezinah, u Lošnjahu i u obće posvud na otocih kao i drugud.

Odobravam također u cielesti odgovor preuzv. gospodina baruna Depretisa, c. kr. namjestnika. kao predsjednika vis. zemaljskoga školskoga vieća 3. maja 1884. našemu prevrednomu predsjedniku kao pokrajinskomm kapetanu, glede naukovnoga jezika u Draguču. Istina je, da se u kućah, esim dvijuh, u Draguču govori hrvatski i da djeca osim tih dvijuh ob-

teljih samo hrvatski razumiju i govore, a da tih dvijuh obćiteljih djece u talijanski i hrvatski znadu. Istina je također, da oni ljudi tamo žele talijanski školu i to s razloga, da se nauče talijanski. Al talijanski mogu se samo tako naučiti, da se podučavaju u njim poznatom jeziku i da se uza to od druge il treće školske godine napred uče talijanski jezik kao predmet, kao što se to uspješno čini u nekih drugih sličnih školah. Mogu se naučiti i jedno i drugo uz uvjet, da polaze škole, što dosad žalibože nećine; pak je u tom također razlog, koji izpričaje tamošnjega učitelja. Školu su polazila samo djece prve školske godine, a jedva u drugoj školskoj godini, kad se djece već nauče čitati i pisati i nešto računati u svojem jeziku, može se preći na podučavanje drugoga jezika.

Obzirom na sve to visoki sabor nek izvoli poprimiti sljedeću izjavu:

„Odobravajuć nazore izražene po vis. c. kr. zemaljskom školskom vieću, odnosno njegovom predsjedniku u nekih odgovorih slavnomu pokrajinskom odboru glede podučavanja u pučkih školah; obzirom na govor djece i na temeljno didaktično pravilo, da se djece podučaju u jeziku, kolega govore, i nepričaju na dotične prosvjede slavnoga pokrajinskoga odbora, odlučuje se:

1. Po svih školah u pokrajini ima se provesti temeljno didaktično pravilo, da se podučuje u svih školskih godinah materinskim jezikom djece, koj se ima savjestno utvrditi, jer samo tako može se doseći svrha, koju ima pučka škola i mogu prestati borbe — opravdane — izmedju obijuh narodnosti pokrajine.

2. Za manjšnu djece, obzirom na materinski jezik, ima se ustrojiti svagdje i samo ondje posebni odjel, gdje broj te manjine doseže do broja, koj se zahtjeva po zakonu za utemeljenje jedne škole, jer, kad bi se i za 5, 6, 10 djece ustrojile odjele, moglo bi se doći do toga, da bi svaka škola u pokrajini morala imati po dva odjela, a zemaljski dohodci nebi toliko troškovah namirili mogli.

(Pročitav to govornik u hrvatskom jeziku, reče, da će mu poštovana gospodo dopustiti pročitati to i talijanski, što učini i predu hrvatski i talijanski napisano gosp. predsjedniku, Prevod talijanski nije nimato pomagao. Većina ostala je pri svojem, manjšina samo za izjavu).

Istarski sabor.

Poreč, 20. junlja.

(V. sednica.)

Predsjedja g. dr. Vidulich. Vladau povjerenik g. Gumer. Dr. Bubba čita zapisnik prošle sjednice. Medju ostalim veli, da su gg. Spinčić i Laginja glede Lanišća, a Laginja i Zamlić glede Kastva govorili hrvatski, pak se no-može uzeti u obzir njihovih govorah. Posle svršena pročitanja opaža g. Laginja, da je on etvar o Kustvu i talijanskim jezikom razložio i da želi, da se to u zapisniku zabilježi. Nekoristi gospodi većine nit talijanski razlagati. Oni jedan za drugim, pa govornik hrvatski zastupnici hrvatski il talijanski. To se je i tečajem ove sjednice jasno dokazalo. Gospodin predsjednik prijavlja medju ostalim molbenicu stanovnikah Marezljah i Truškah za cestnu svezu s Koprnom i Trstom. Izružio ju je i podupro g. Križanac u ime slavenskih zastupnikah. Predsjedništvo ju je izručilo finanćelnomu odboru.

Prva točka dnevnoga reda bio je predlog za obranu posjedah proti lovcem. Podnio ga je bio već u prošloj sjednici g. dr. Canciani, a danas razložio. Razložio ga je dobrim i dobro naučenim govorom. Ima se gledati komu se sve daje oružni list i paziti, da lovi neostjeju posjedah. Lov je lukus, a zemljište je podloga uzdržavanja većine stanovnikah Istre. Gosp.

Canciani bio je s tim predlogom veoma sretan. I obie stranke sahora su za prihvatiljednoglasno, nit članovi zemaljskoga odbora nit vladin povjerenik nije ništa prigovorio.

Posvema gladko tekla je i razprava o školskom proračunu, koj je sastavljen prema potrebam na temelju izkaza zemaljskoga školskoga vieća. Sve rubrike imale su primljene bez ikakve razprave. Izvjestitelj bio je odvjetnik iz Lablna g. dr. Scampicchio.

Izvješće o stanju školah za godinu 1882-5. nije prošlo tako gladko. Izvjestitelj školskoga saborskoga odbora odvjetnik u Pazinu g. dr. Constantini, veli, da izvješće nije razloženo od prijašnjih godinah, pak da bi valjale opazke prijašnjih godinah. Izrazujuć žalju, da bi škole čim bolje napredovale, knži da bi svršilo. Al neke note izmedju zemaljskoga školskoga vieća i zemaljskoga odbora pridobane u novije vrijeme po ovom posljednjem daju mu povoda, da i dalje govori. Veli, da se je prije škole u Tinjanu, Linduru, Novakih pučnikih i drugu »krontiziralo«. U novije vrijeme, da se je isto učinilo sa školami u Lovranu, Nerezinah i Draguču. Takove odluke da prouzrokuju borbe izmedju obćinah i izmedju dvijuh narodnosti Istre, talijanske i slavne. Tim da se preći manjšnam talijanskim pristup talijanskoj kulturi. To bi imalo prestati, a prestalo bi, kad bi se posvuda u Istri gdje ima Slavah i Talijanah ustrojilo dva odjela; jedan za talijanski, drugi za slavski djecu, svoju roditeljem, slobodno da upišu poju djecu u koji odjel njim je drago. To da je najsiobodomnija što može biti, najpraveditije i najbolje, da se povrti mir medju oblast i narodnosti.

Prema tomu sastavljena je i njegova resolućija. Ona glasi: 1.) U školskih okružjih sa mješovitim stanovništvom, talijanskim i slavskim, ima se u svih pučkih školah uporaviti kao pravilo neodoljivo, razdijeljenje škole u dva odjela, talijanski i slavski, putiv slobodno roditeljem, da svoju djecu upišu u jedan il drugi odjel.

2.) Nalaze slavnomu zemaljskomu odboru, da dane tu resolućiju do znanja cesarskoj vladi, i da, u koliko je potrebno za provedenje iste namjesti u kojoj školi drugu učiteljsku silu, pruži pokrajinski školski oblast potrebni naknadni kredit za pokrće odnosnih troškovah.

Sličnih izjavah čita se već u saborskih zapisnicah prijašnjih godinah. Težnja njim nije druga nego da se, ma i u mjestih gdje ima samo jedno talijansko dieťa, ustroj talijanski odjel, pak da se onda što milom što silom i hrvatsku djecu u taj odjel tjera, pak da se dade i manjšim talijanskim mjestancem talijansko lice kao što se je dalo mnogim povećim.

Protiv tog izjavi zamolio je i dobio rieč g. Spinčić, te progovorio hrvatskim jezikom, usupor izjavi gosp. saborskoga podpredsjednika g. dra. Amoreza izrečenju u posljednjoj sjednici. To je dosljedno prema njegov opazki u prošloj sjednici i posve opravdano. Njemu, kao nit ikomu drugomu, dok je živ, nemože nitko na svietu zabraniti hrvatski govor. Za preko dvadesetogodišnjega obćanstva sabora govoriti su i slavenski zastupnici uvijek talijanski. Pak šta su dosegli? Ne samo da nije talijanska većina nikad pristala uz nijedan njihov predlog smjerajući na obranu njihovih pravah i probitakah, nego njim se je tajilo i pravo na obćanak u Istri. Kao da oni kao Slavani nemogu u Istri obćinati, kao da njihov jezik nema valjanosti, kao da njihov govorom više posliigne. Svakako postiglo se je jedno, a to je, da se je u saboru glasno jasno doviknulo svim i svakomu, da Hrvati i Slovenci u Istri jesmo, i da nas već nitko tajiti nemože. Uzduimo se u providnost i žilavost našega naroda, da čemo ne samo biti, nego i svoja prava kao takovi zaobiti.

G. Spinčić pretresao je stanje školah u Istri obzirom na naukovni jezik, dokazao da se krivica na Talijanom nego Hrvatom događja, pak potanije progovorio o

notah, što su si jih izmjenili zemaljsko školsko vjeđe i zemaljski odbor glade naukovoga jezika u Lovranu, Narezlnah i Drguču, oko kojih se je i izvjestitelj veđine dr. Costantini vrio. Njegova izvjeđa ide na to, da se odobri postupak zemaljskoga školskoga vjeđe glade tih škola a neodobri postupak zemaljskoga odbora. Nadalje, da se savjestno izpitai, kojim jezikom govore djeca pojedinih škola i na temelju toga ustanovi, odnosno preuredi naukovni jezik. Konacno, da se odjele ustroj svuda onuda, gdje ima manjina po narodnosti najmanje 40 djeca za školu. (Kako dne 18. t. m. kad je isti g. Spinčić govorio, tako su i na početku ovoga govora gospođa veđina prilično glasno razgovarala. Kasnije su umuknuli. Vlada povjerenik Šapćao je nešto s predsjednikom saborskim a približio se i k podpredsjedniku i njemu nešto posapnto. Jeli umuknjenje i šapat u kakovu savez? (Govor g. Spinčića donasmo na drugom mještaju). Zastupnik Laginja (hrvatski):

Visoki sabore! Nebi trebalo ni spomenuti, da se posvema slažem s predgovornikom poštovanim Spinčićem, jer njegov predlog posvema odgovara pravici.

Zašto sam ustao jest to, da svečano odbljem od nas, ne vladinih ljudi, nego Hrvata, ono što je rečeno u izvješću školskoga odbora: da se naime ide za pohrvaćivanjem Istre. Mi dobro znamo kako je vaša narodnost stajala dok je diel ove zemlje bio pod Mlečanl i dobro znamo, kako je s nami pod vladom, pod kojom smo sada. Da cesarska vlada austriljanska i onoliko pohrvađuje Istru, koliko pravicu pita, davno bi žastni g. dr. Costantini u svojoj pisarni morao imati hrvatskoga pomoćnika (t. j. i sud pazinski pisao bi hrvatski. Op. Ur.)

Pošto je isti govornik u kratko opovtao sam protest protl izrazu o pohrvaćivanju Istre u talijanskog jezika, a od veđine se nitko nije javio, kaza g. dr. Costantini, da ostaje pri onom, što je rekao u ime komisije. Veđina prihvatila je zatim spomenutu resoluciju letoga odbora, koja u glavnom ide za tim, da se u mjestih mještava narodnosti talijanske i slavenske ustroje po dve škole, svaka sa svojim jezikom i da je onuda slobodno roditeljem upisati djecu kamo jih volja, i tako da se odobrava nazore, koje je zemaljski odbor izrekao u raznih svojih dopisih o tom.

G. dr. Fragiacomo izvješćuje u ime političko-pravnoga odbora o promjenah § 40. 45. i 17. občinskoga zakona (Regolamento Comunale) i preporuča, da se prime zakoniska osnova predložena od Junite manlim neklim promienama.

Zastupnik g. Laginja govori obširnije o toj stvari i reče po prilici ovo: Mi ćemo ovim zakonom krpati male škulice, a velike pustiti i nadalje nezakrpate. Mnogo je znamenitih stvari, koje bi se u občinskom zakonu imale promieniti, nego li su ove predložene promjene. Ju ću u glavnom spomenuti samo nekoje manjkavosti občinskoga zakona. Nije točno izkazano, tko je občini odgovoran za zla djela. Negdje stoji u zakonu, da je odgovoran glavar, negdje da je odgovorna deputacija (glavar i svi sarjatelji), a nigdje nestoji, da je odgovorno cijelo zastupstvo. Ja mislim, da bi imalo biti utvrđeno, da je cijelo zastupstvo odgovorno za stvari, koje ono odlučuje, a glavar jih samo izvršuje. Zastupstvo se u istom zakonu negdje zove zastupstvo (Rappresentanza) a negdje odbor (Giunta) i tako se bistro mlali mještaju.

Koncem trih godinah promjeni se cijelo zastupstvo. To nije pravo, jer se lahko dogodi, da unutar dođu posve novi ljudi, neizkusni, te promjene ono dobra, što su prviji učinili. Bolje bi bilo, da se svake dvie godine promjeni samo jedno izborno tijelo, to jest, trećina ili polovica zastupnika. Glavar je odgovoran za djelo občinskih plaćnika, u občinske plaćnike postavlja i imenuje zastupstvo. Ni to nije pravo.

Plaćnike občinske može sada izpuđiti svako novo zastupstvo. To se lahko dogodi po neprijateljstvu jednoga ili dvih zastupnika. Ali ako je plaćnik dobar, to nije pravo. Pisalo se je mnogo i htjeli ste već predložiti, da se uređi služba tajnika občinskoga, jer itako mnoge občine ni neimaju drugoga plaćnika. Zašto niste došli i to promjenju? Po mojoj misli imao bi se položaj tih ljudi uređiti tako, da jih kao i dosad imenuje i plaću jim odredi sama občina (zastupstvo), ali da nemogu biti maknuti od službe bez razloga, to jest, ako nisu počiniili zločin ili povredili drugim načinom korist občine.

Do sada imamo zakon, da se rabe moraju računati polag plaćila cesarskih franki. Ni to nije pravo. Kadgod jedan čovjek u občini ima manje plaćila nego drugi, a stvar koju misli občina učiniti pomoću rabe, mnogo više koristi njemu nego drugim. Vendar po vaših zakonih on će dati manje rabe, a imati veću korist.

Neko stvari, kako na priliku škole i vode koristne su svim ljudem onoga kraja. Tu je pravo, da se samo klase učine, a da se rabe neručunaju. točno po plaćilu, dapače u tih stvarih morala bi svaka kuća ili svaka družina jednaku taku plaćiti.

U občinskom izbornom zakonu neimamo ustanove, kojim bi se odolilo štraj-

kovanju manjina t. j. ako nekoliko zastupnika neće, nemože se izabrati glavar ni sarjatelji. I to bismo morali promieniti, i imali smo predlog skupa s ovim, ali ga nije viditi.

To sve skupa je mnogo potrebnije promieniti, nego li ovo, što nam se je predložilo. Zato ja predlažem, neka se ove male promjene zavrgnu, pak neka se pōzove Junta, da nam predloži druge godinu sve potrebite promjene občinskoga zakona i izbornoga reda.

Na sve te temeljite razloge izkazane u talijanskem jeziku, veđinu se nimalo nije obazrela. Ona čini se, kao da bi stajala pod šlom Jucta ili bolje rekuć dra. Amorsosa. Istarski sabor kao da je postao ekskultiva volje Juntine. Od veđine nitko se nenada, da pobije prigovore naših zastupnika, ni da podčiji dobrimi razlozi svoje predloge. Može li se sloveno-hrvatski ljudi istre čeknu nadati od takove veđine?

Kod razprave pojedinih promjenah postavila je naša stranka neke temeljite protupromjene, ali sve zaludu. Naši su htjeli, neka glavar naglasuje u sjednicah ili neka glasuje zadnji, jer ako glasuje prvi, onda će mnogi teško protl njegovom glasu biti. Naši su htjeli, neka se sjednicu sazivaju svaki prvi mjesec od trih mjeseci, a ne svakih prvih deset dana od trih mjeseci, jer da je to premalo vremena i da mogu doći dan kasnije druge znamenite stvari, pak ne meće račun sazivati sjednicu samo za to. Naši su htjeli, da se zastupnikom najmanje šest danah prije sjednice pošalje program, o čem će se odlučivati, neka imaju listno pripraviti se za sjednicu i dogovoriti se sa svojimi ljudl i uređiti na dobu svoje domaće posle. Talijani su odlučili, da je dosta tri dana.

Odbor veđine predložio je, da oni, koji reku da neće glasovati, isto je kao da bi glasovali protl predlogu. Naši su rekli, da to nije poštuno. Svaki koji je u zastupstvu, ima pravo i dužnost jasno i sklasno reći: za to jesam, a zato nisam. Sklasno se igrati, pak potle vani reći: ja nisam bio za to ni protl tomu, to nevalja, jer koji muđ, on će po tom novom zakonu biti protl predlogu.

Veđina je poslušala predloge i razloge, pak mućala, jer jih nije znala pobiti, i napokom glasovala onako, kako je već prije odlučila.

Tim je dnojni red V. sjednice svršsen.

DOPI SI.

Iz Kastavščine. Pred nekoliko danah imali smo u ovoj občini smutaju.

Da nas nebi koji god krivo razumio, reći ćemo najprvo, da čast kamo čast, a sramota pada na onoga, koj u čini. Dosta puti opjše se čovjek i kruhom, ne samo vinom.

Neki je čitao u kolodaru »Danici«, da je Petar ili Paval član družtva »svetoga Jerolimaa« u Zagrebu i da je u Kastvu jedna bratovščina, koja skuplja od dobrih ljudi što premođu dati, pak pomaže kmetsku decu, da mogu izučiti koju školu.

Tomu nekome se je smutlo mozak, pak udri trubiti u narod, da je Kastavščina prodana pod Ungariju, da će se morati plnćati od kokeše i od juja, da ćemo pasti pod drugoga cesara.

Mislimo, da su ova bedarje i prste i gnjusne luži već izplahnule i iz onoga mozga, u koji su bile zalijene. Jedno nas žalosti, a drugo nas veseli kod ove stvari.

Veseli nas, da narod misli za svoje dobro i da ga prestraše zli glasi, premda su lažni.

Zalosti nas, da se je u Kastavščini našlo ljudi, koji su onakovim neslanim bedarjim poverovali.

Na koncu još jednu. Mislimo, da bi bilo dobro i pravo, da oblast providi odkulo tih krivi glasi, jer naša je misal, da je narod podšuntan.

Mudromu i jedno oko dosta.

Moščeniće mjeseca junija 1881. Više vremena, častni gospodine Uredniče, kanim se od ovud Vam javiti, ali ošekivao sam, da će Vam ovdješnje odnošaje bolje opisati ovudnji dopisnik što je i obćeo u Vašem cijenjenom listu od 15. maja t. g. br. 20.; nu pošto iz sadržaja onog dopisa uvijdam, da onaj dopisnik nepozna točno ovdješnje odnošaje, želim Vam ja od ovud štogod javiti. Ali gdje da počnem? Dobroga Vam neimam šta javiti, a nabrajati jade i nevolje nije odveć muzežno, u ostalom valja kadkada i o nevoljnom stanju izvješćivati, namjerom da se popravi što je slabo.

Dopisnik iz Voloskoga kotara u 19. broju t. g. »Naše Sloge« spominje, da bi pametno bilo, kad bi pitali Moščenički komuni svoju posebnu administraciju. Mi smo to jur dva puta prošili, ali svaki put nam je bila molbenica odvržena, nu mišljem, da kad bi to veđina obč. zastupstva pitala, da bimo dostignuli, nu veđina je uvijek Lovransku a ova se tomu protiviti iz petnih žilab; mnogo Moščenićanah koji bi imali bit i izbornih listah ih nije, da-

pače nekoji koji su bili prije u listah, sada su izbrisani. Neznam ed koga to izbodi, nego znam dobro, da se Lovranac strah, da se Moščeniće slože sa Brascem i u vrijeme izborah izaberu svoju veđinu zastupnika te da im uređ uzmu, ili da svoju administraciju dostignu; plaše se i toga, da bise Moščenićam glavarstvo povratilo. Odkad smo pali pod Lovransko glavarstvo, stvari nam neđu kako bi u obće imale biti, a i naša i Brascška podobina ima više troška, naime sada kad ovom prostoranom podobinom vlada čovjek nesposoban. Vidimo hvala Bogu na što smo pali. Ako se složimo, još bi se moglo pomoći jer ako smo i ranjeni, nismo još mrtvi. Da nam stvari na bolje krenu i da s vremenom dobljemo svoj posebni gospodarski odbor (consiglio d' amministrazione) ili možda, da nam se povrati glavarstvo, ovo što nam je činiti.

Kad mine trogodišnja perioda občinskoga zastupstva, kad budu izborne liste po glasu §. 17. izbornog reda izložene, neka ide svaki koji ima za to pravo, vidjeti ako je u izbornih listah, ako nije, neka reklamira; neka nitko ne žal polidneva izgubiti, na dan izbora da nitko kod kuća ne ostane, neadamo se od nekoga nišim zavestiti; birajmo u občinsko zastupstvo ono ljude, kojim leži na srcu blagostanje svih u obće, koji će znati svaku šarenjačku presedi; đuvajmo se onih izdajnih, koji zatajuju našu narodnost i naš jezik, onih koji nemare za drugo nego za svoj trbuh i napokon onih, koji bi htjeli kad ldu za svojimi poslovli ili dođu u grad sv. misal, da im občina plati pristojbu. Takovi ljudi bi nas i sve naše za morcu vina prodali. Imamo i kod nas ljudi, koji bi bili kadri občinom upravljati, pogovorimo se dakle mužki i složimo se sa Brascem na što će lavi privoliti, onda bismo štogod postigli, jer Lovran sam nemože toliko, koliko Moščenića i Brasc skupa.

Mi ne tražimo druga, da tim ikomu naškodimo. Želimo od srca napredak ovih stranah. Hodemo, da se poboljša naše slabo stanje, da se, što je nezdrava odstrani, da budemo koliko moguće dobro i koristno upravljani.

Buzet mjeseca junija. Poslije čina ostaju uspomene, to jest važnu se i pretravaju svršeni događaji. Tako čini i porečka »daba« s razlikom, da ona ne pazi na čina n mi da ih pripovjedamo onako bez svake umanjvanju ili povećavanju, kako su se dolista dogodili.

Ima puno takih događajah za pripovjedanje ali za ovaj put navesti ćemo samo jednoga. Jedna osoba bez nijedne vriednosti i koristi, koju bi se moglo krstiti pravom crkničkom ništarijom, već odavna goji u svom srcu: crni jed i ljutu mržnju napram onog naroda od koga je sama potekla. Svoju mržnju i jed gledala je izliti i prigodom zadnjih občinskih izborah na tamošnjeg kapelana g. A Petellina.

Tužila ga i lažitorbi »Istria«, da je napovjedaju procesiju prekinuo, to išao glasovati u Buzet. Koliko je, u tom istine, nećemo da mi sudimo koji nismo bili progosji prisutni nu znamo da sigurno, da se je puk svako ljeto poslije svršsenih liturgijah, sv. mise i blagoslova razišao, svjedočev, da je od svećenika dobio sve što se može od njega onom prigodom dobiti.

Ne znamo zašto se zahtjeva od gosp. Petellina ljeto veća teže djelo nego li bi jaše to običaj? Valjda da mu se tim preprieči doći na glasovanje! Mi e naše strane hvalimo postupak gosp. Petellina, koji je i ovom prilikom dao Bogu što je božje, a svom narodu od kojeg i med kojim živi, što je narodovo. Čudnovati svati su ti naši buzetški protivnici. Viču na svo grol, da svećenici ne smiju mještati se nikako i nikada u občinske stvari, ali ljudi božiji pomislite, da drugdje isti protivnici zovu svećenika gučkim pastrom a vi zabtjevate, da taj pastir drži zatvorene oči, usesa, usta, da prekriži ruke kada nabrupi gladna hrpa vukovah, da razdere njegove ove, ni krive ni dužnel Višu, da svećenik nesmije doći na glasovanje a mi pitamo, zašto mu šalju pozivnicu da dodje glasovati, da i on daje svoj glas? Mi, znamo dobro zašto se više kod nas na naše svećenike. Da bi oni glasovali naime po njihovoj želji, nebi se čulo

toga vapaja. Svećenik istarski morač bi izdati Boga poput Jude, svoj narod, jezik, krv i braću svoju ako bih htjeo biti prijateljem naših protivnikah.

Crklišku ništariju i izdajicu opominjemo ovim, da promisli dobro naše rieči, da se poboljša dok je vrijeme, ako neće, da se izpunl na njem težka osuda njegovu naroda, koji diže oči prama nebu i već stoljeća sa sklopjenimi rukami vapaje:

Strielu udri iz visine
Na izrode domovine!

Sv. Matej 20. junija 1881. Kao što već avo 4. godinu, tako se i ove godine blagdan Tjelova ovdje vrlo svečano praslavio. Procesija naroda, uz pratnju muzike išla je u liepom redu. Svjeta bilo je vrlo mnogo iz svih stranah naše Kastavščine kao takodjer iz susjednih plovanjah Jelenja, Grobnika itd., dapače i iz samoga grada Rieke. Kuda je prolazila procesija, bilo je sve liepo urešeno cviećem i zelenimi grančicama a sa obližnjih kućah vijale se naše trobojnice i zastori.

Sv. Matej (t. j. pučanstvo spadajuće pod kapelaniju sv. Matej) kupili su haš dan prije Tjelova liep i milozvučan zvon kod g. Samasse u Ljubljani. Premda zvon stoji ono pučanstvo prilično svotu novca, to je ipak ovo dragovoljno, sve na slavu božju, doprineslo i tu žrtvu i tim pokazalo oboju Kastavščini, koliko može složna volja narodu.

Tako valja; samo tako napred vriedni Sv. Matej! Sjetite se naše poslovice, koja veli: gdje se bratska srca slože i olovo plavat može.

Izpod Šiša na otoku Cresu. Naš kršćiti otek broj oko 6500 dušah. Nešto više od polovica toga broj sam prastari glavni grad. Ostalo pučanstvo (4000 dušah) dieli se u dvanaest selah. Da je naš zastupnik bud u carevinstom vieću bud u porečkom saboru progovorio i rekao, da u svih tih selih nema niti jedne učione, sudim, da bi prisutna gospođa jedva mogla to vjerovati. Ali to je ipak istina, koja se daje teško promućati u devetnaestom vieću, u austriljkom carstvu, gdje je svaki zakon svetosćih potvrđen, jer namjerava poboljšati dobrobit svega pučanstva. Zaostao je, ni treba izpovediti, da se kod nas taj posao posve zanemario. Tko je tomu krivac, i na koga to spada, nije do nas da iziskujemo. Svakoako najprvo u puku uvijda ju nepravdu, ter spoznaje, da se kod nas uprava učionah bolje nahudjala u pravašnjih rukah. Poznato je, da to ne zavisi od vrhovne oblasti, kojoj je na srcu napredak puka, stoga morava krivnja pasti na položene oblasti. Da krenemo okom na bližnju i susjednu obalu Istarsku li na oko što je čete: Krk, Lošinj, Sušak i Unije, naluzimo u svakom i najmanjem selcu, ne pomoćnu, već redovitu pučku učionu, da ima upisanih i samo dvadeset učionikah a na našem otoku, premda ima selah, koja ljude preko šestdeset djeca od česta do dvanaeste godine, a veđina, koja bi jih mogla upisati preko trideset, nema skoro nijedne učione. Da bude stvar bistrija, treba i ovo spomenuti.

Ima podobnih, koje kad se promienila učionska uprava spried petnaest godinah, izručile su skoro dve hiljade florinah občinskoj upravi, koja se svota u ovo vrijeme dakako skoro trećinom umnožilo. Na otoku, koje pojedino selo ili poliočbina prikuže mjestinom učionskom vieću, odvrća se, da ne posjedeju sposobne osobe za predavanje, ili da neimaju pristojnoga učionskog stana. Na prvo ne vriedi odgođ voriti, jer je očito da to rade, da ne primomogu osobam, koje ne misli šarenjački kao i oni. Čim nadju šarenjaka odmah ga opriedela i spoznaju za vriedna, samo da sri njihove težuje. Gleda stana, pita se, tko bi pričie, kad bi njim bilo na sreću obće dobro, upotrebiti manko od rečene uložene svote, li barem inače prostribiti, da se napravi pristojni učionski stan? Nije li ludo i protl zakonu gledati, kuno žaba u jahe u mrtve novce, a zapustiti svetu svrhu? Zalostno je motriti kako se lošo upravlja obćim dobrom, kako se služe neki glupečući u nevinošću prošlog puka, te nastoje samo svojio dobrobit i korist. Budi ovo za danas dosta a ne pomogne li ni ovo, udariti ćemo u drugo gusie. y

Pogled po svietu.

U Trstu, 2. julija 1881.

U našoj poli carevino nastaju opet izborne borbe. Za nas su najzanimiviji izbori u Moravskoj i Štajerskoj. U Moravskoj vladaju skoro isti odnošaji kano i kod nas t. j. tamo je velika veđina češkoga pučanstva stisnuta od Njemacah kano kod

nas od Talijanah, na manjinu, kojoj se godilo u saboru skoro kao i našim zastupnikom. Braća naša u Moravskoj nadaju se ovaj put, da će izbiti iz českih kotarah Njemce nametnike. Podje li njim to za rukom, zadobit će 42—44 zastupnička mjesta nu svejedno neće još imati većine u domaćem saboru. Većina ovdje se od takozvane srednje stranke, koja nepristaje odlučno ni uz Njemce ni uz Čehe.

I u Štajerskoj pripravljaju se ozbiljno na predstojeće zemaljske izbore. Koli Slovenci toli Niemci sazivlju izborno sastanke i dogovore. Slovenski živalj u Štajerskoj mora podnašati silne nepravde od strane Njemcah. Ufamo se, da će i u Štajerskoj naša braća za koji korak pokročiti, da će na svaki način koje zastupničko mjesto Niemcem oteti.

Dalmatinski sabor razpravlja do sada prilično mirno. Neznamo da li će doći na dnevni red opet ona pitanja, radi kojih bijaše posljednje zasjedanje onako naglo pritrgnuto. Većina hrvatska u zemaljskom saboru nebi zadovoljila želji naroda, kad bi u životnih po zemlju pitanjih u išem popustila.

U hrvatskom saboru odrekao se bio podpredsjednik g. dr. Štram svoje časti jer je došao u sukob sa opozicijom. Bijaše opet jednoglasno izabran podpredsjednikom. U saboru razpravlja se još uvijek o proračunu za g. 1884. Odobren je jur proračun odieła za bogoštovje i nastavu. Zastupnik i sveučilišni profesor gosp. dr. Marković izazvan po banu, rekao je u saboru, da grof Klauen-Hedervary nije hrvatskim banom. Radi te izjave pozvala ga vlada, da se jasnije izrazi, na što on odgovori, da kao profesor nije odgovoran za ono, što govori kao zastupnik naroda.

Srbski kralj Milan zaključio je narodnu skupštinu 28. pr. m. pristožnim govorom u kojem spominje sve zakone, koje je ista prihvatila, zahvaljuje se skupštini za odobrenje zakona o poreznoj reformi. Nadalje čestita njoj na njezinoj razboritosti i mudrosti. Spominje zatim srbsko-bugarski sukob i željeznički priključak kod Vranja; zahvaljuje se sultanu za njegovu suradnju, a grčkoj vladi, što je štitila srbsko podanike u Sofiji.

U kneževini Bugarskoj obavljani su izbori za narodno sobranje (skupštinu). Dvije glavne stranke t. j. liberalci i konservativci prepiru se koji će imati većinu u narodnom vijeću. Odabrano je naime mnogo soljaka, za koje se nezna, kojoj li će se stranci priključiti.

Španjolska vlada dala je ustriečiti dva vojnička častnika, koji su sudjelovali kod pobune prošloga mjeseca aprila.

U sjevernoj državici Afrike, u Algieru bijahu prošlih danah veliki izgedri proti židovom. Porazbijano i porušeno bijaše više židovskih dućanah. Vojničтво uzpestavilo je opet red. Njemački sabor zaključen je 28. p. m. primivši u trećem čitanju zakon o obskrbi udovah i siročadi vojničkih i mornarskih činovnikah.

Medju Francezi i Kinezi nastali su opet ozbiljni odnošaji. Kinezka vojska navalila je na Franceze u Hanovji, gdje je palo mnogo francozkih vojnika. Francezka vlada tražit će svakako od Kine zadovoljštinu.

U subotu se sastala u Londonu konferenca radi egipatskog pitanja.

Opet „Slobodi“.

Oj slobedo zlatna,
Rec' ni deder, što si
Kad te već u krvi
Narav moja nosi?

Čovjek je na svijetu,
Da postigne dvoje:
Vječno i vremenom
Blagostanje svoje.

Jedina j' to svrha
Njegova života;
Tražit ju dužnost,
Netražit grehota.

Iz dužnosti pravo,
Iz prava pravica,
Iz obijuh nice:
Sjaj čovječjeg lica.

Ni grieh ni zločinstvo,
Kano ni zla trava,
Nemadu na zemlji
Dužnosti ni prava.

Ja ti nisam nego
U svih okolnostih,
Nesmetano svojih
Vršenje dužnostih!

Franina i Jurina.

Jur. Juro, kamo si bil zalutal ovih osam dan, da se nisam mogal ni na desno ni na levo na te inabit?

Jur. Povečet ću kako tibi na jedno samo uho. Želja me je yukla, kamo do žulh vajske, baš kamo sam i lano ovo dobe klatali.

Jur. Ča si bil pobodit onoga Katalja, koji na belom konju glase pobira po Poljotih?

Jur. Jušto to, ma nesreća ga je zela?

Jur. Ča i konja?

Jur. To pak ne. On je još vitan svomu trbušnjatu i svomu gospodaru.

Jur. Pak ču još pobira glasi?

Jur. A da, zađ ga je jako postaralo, da je spređ četiri lelu pal s konja na tovaru, a lanjskog se ni nadjal, da će se nađ mudrij od njega, pak da će mu ju onako zafrigit. Ter znaš, da se svaki s guštom nasmitje kada ostane liscica pravrena.

Jur. Daklon su i njemu sadn kroljuti pal?

Jur. I kako. A pak još je jednu. Sadn ti post i kloubak dobro pretlanu na čelo?

Jur. Ča ga je šporkal?

Jur. Ča ni on, to su mu njegovi pomogli. Niki ga stavljaju va fojti u to mu je dosti žal; a drugi nastoji najmarljivije pripraviti mu dleño potomstvo, komu on ne bil rad ostaviti bogatstvo, koje je težkim trudom i debelim potom u mlilo tel napravila.

Jur. Daklon i on je bil va škole u barba očuha, ki mu je i brageše stlanu?

Jur. Bl rec'.

Jur. Ča ti se vidi, kako su pasal ovo leto naš d'putati va Poreča?

Jur. Bl rec' da dobro zađ su se nebore le nekoliko dola zađrađ.

Jur. A su pak da operat?

Jur. Drugi ti, ča koristi bob va zid hitat. Ter poznaš naše šarenjake i Taljomanne, da nimaju za nas ni duše ni arec. Naši su posliti i molli, da bi se i nam kakova mrvica hitala od gospoda ne znaju ču je mizerija pak su na sve prošnje ostali gluhi.

Jur. A su pak ča Porečini kumedijali kako i lano?

Jur. Borime stlanu su rep podase i taljanski deputati i Porečani.

Jur. Čemu je to svoje?

Jur. E nebore! bal su se hall, da bi šla dieta zrakom fuklat s Poreča.

Jur. Dunke, stah je vrag!

Različite viesti.

Našim dužnikom. Mloua je prvu polovicu godine a naše molbe ostale su i ovaj put kod većine naših dužnika neuvažene. A što da rečemo o dužnicah od prijašnjih godina? Skoro nas je stid kazati, kojku nam svotu duguju predbrojitelji za prijušnje godine. Preblagim postupanjem uprave našeg lista narasla su, rec' bi, nekojim čitateljem »Naše Sloge« krita pa misl, da su sve molbe i sve grožnje naše, izrečene onako iz obijesti. Kad bi oni znali, koji je u naših okolnostih teško uređivati i napravljati listom, koji neuzivca mislosti od nikoga; koji je zazorul mogućolkom, komu se meću pod noge klipovi od strane anogobrojnih narodnih

nam protivnikah, zaista bi točnije vršili svoju rodoljubnu dužnost. Nadamo se stalno da će nas u buduće naši čitatelji rješiti silnih težaljaka, koje su nam samim najvećma neugodna. Drži li koji od naših čitateljah, da uživa kakovu povlasticu od prijašnje uprave, tad ga ovim upozorujemo, da čemo zahtjevat podpunu predplatu za naš list od svakoga, komu nije ista od sadašnje uprave sužena ili odušćena. Ujedno pripominjemo našim prijateljem, da nezaborave na svoja obećanja. Uprava »Naše Sloge«.

G. dr. Dinko Vitezić naš narodni zastupnik obnašao je u Zadru službu financiijnoga nadsavjetnika i predstojalca tamošnje financiijalne prakure. Ovih danah dobio je dekret, kojim se ga službenim putem šilje u penziju. Ovaj dogodjnj biti će u savezu sa zadnjim njegovim govorom, kojega je držao u carevinskom vijeću prigodom proračunske razprave i u kojim je razjasnio odnošaje primorskih Slavenah. Mi čemo se zgodom opet vratiti na ovaj dogodjnj.

G. Ivan Rendić. Poznati naš umjetnik, koji je boravio do 8 mjeseca u ornogorkoj pristolnici, na Cetinju, vratio se prošlog čedna u Trst. Na Cetinju izradio je višo poporajah, imenico ono kneza *Nikola* i kneginje *Milana*. Umjetnika i svog gosta odlikovno je knez pri odlasku sa »Danilovim« redom. I opet odlikovanje iz tudjine! Čestitam!

Imenovanja i premješćenja u tršćansko-koparskoj biskupiji. Pređ. g. *Joan dr. Šust*, kanonik stolne crkve u Trstu, imenovan je dekanom kod istog kaptola.

Pređ. gg. *Fran Černa* i *Joan Nap. Koman*, župnici u Trstu, imenovani su počastnim kanonik tršćanskoga kaptola.

Ruzpisano je jedno mjesto kanonika u Trstu do 15. jujla.

Premješćen ist: g. *Fran Repić* ide za kapelana u Borut;

g. *Joan Krajić* ide za župo-upravitelja u Kozijak a g. *Mate Grišković* za kapelana u Volosko.

Posvećeni bljahu za svećenika sledeći bogoslovci: g. *Josip Kompare*, g. *Dragutin Miklavčić* i g. *Joan Mlakar*; prvi ide za duh. pomoćnika u Buzet, drugi u Pašcu, a treći u Mošćenice.

G. *M. Laginja*, koji je upravljao župu u Kustvu, vratio se na prijašnje mjesto naime na kapelanju u Zvonede.

Umrlj su sledeći svećenici: g. *Fran Pogorelec* i g. *Fran Logar* (župnik u Brseču). Vječni njim pokoj!

U službenom listu tršćansko-koparske biskupije »*Curia Episcopalis*« za mjesec jujni oglašen je odpis e. kr. namjestništva »O pristojbi svećenikom kad putuju po nalogu polit. oblasti« za taljansko i njomačko sveštenstvo spomenute biskupije.

Blagoslovljenje zastave. Slovenstvo »Brulno i podporno društvo« u Gorici blagoslovit će dne 6. t. m. državnu zastavu. U tu svrhu pripravljaju braća Sloveni na Gorickom pravu narodnu svečanost. Braćskom pozivu odazivlju se i slavenška tršćanska društva. Delavsko podporno društvo u Trstu naručilo je za buduće nedelju poseban vlak kojim će odnesti svoje članove u lepu Goricu. Delavskom društvu pridružit će se »Citaoznica«, »Sokola«, »Pekovsko društvo« i deputacije drugih patriotičnih društvah. Iz Trsta krenut će svakako 4—5 stotinah osobah. Glavne točke programa svečanosti jesu: U jutro: Doček gostovah po odborni koji će se kasnije u 9 i pol sati sabrat i društvoih prostorijah na Travniku, odnlike će skupno krenuti na Kostanjevicu. U 10 sati svečana služba pužja pod vedrim nebom kod koje će pjevati pjevački zborovi i igrati glasha. Iza sv. mise sledit će gozdrav kumice, gospodje grificie Lanthierii i družica, zatim blagoslov zastave i darovanje trakovah novoj zastavi od strane kumice, ženskoga odieła tršćanskoga delavskoga društva i od strane gorickih Slovenkah, napokom držat će predsjednik svećani govor. Nakom toga povratk u grad. U 1 sat svećani banket kod kojega stira glasha i pjevaju zborovi. Pod večer zabava u vrtu Katarinijevim. Početak u 6 sati. Sledit će pjevanje, deklamacije i igranje glasha, večer umjetna razsvieta.

Vožnja iz Trsta u Goricu i natrag stojať će u III. razredu 1 for. 20 u II. 1 for. 80. Tko želi dohavit si kartu za vožnju nek se oglašni najdalje do subote u večer u prostorijah deln. podpornoga društva (Gorica Stadij 11) ili kod povjersnikah. Iz Trsta krenut će vlak u 6 i pol sati u jutro, iz Gorice u 4 na večer.

Povodanj u Galiciji. Poslednji silni dužjevi nanieli su u više stranah Europe velikih škodah nu kao u Galiciji, nigdje drugdje. Vjesti dolazeće od tamo, rišu nam živimi bojami štrašna opustošenja koja je povodanj počnila. Cijela seću su posve uništena a pučanstvo je

sratno, što je moglo i gol život spasiti. Blaga poginulo je na stotine glavah, polja i livade poplavljene, razkopane i razderane, sela i mjestanca porušena a poginulo je žaltbože više ljudih. U gradovih i selih kamo nije doprla voda, imade na stolice bjegunacah koji kukuju i leleču za propalim imetkom a gojekoji i za utonulimi rođaci. Nesretnikom u Galiciji morali će pružiti država pomoć, inače bi skapali od gladi, nu njim valja da pomogne i svaka druga milosrdna ruka jer je nevolja velika, potreba silna.

Kolera u Francezkoj. Koncez prošlog mjeseca pojavila se kolera u Francezkom pomorskom gradu Toulou-u. O postanku ove strašne bolesti prepiru se liečnici. Jedni tvrde, da je to fakozvana kolera azijska, koja je najpogubljivija, drugi usprot dokazuju, da je sporadična t. j. takova, koja se pojavi ovdje i ondje radi neurednih zdravstvenih odnošajah nu nije toli pogibeljna kano azijska niti se tako širi kao što ona. Grad Toulou je glavni stan francezke vojne mornarice. U njemu imade do 30.000, vednom pomorskih vojnikah. Sam grad je u zdravstvenom pogledu na lošem glasu, a to će i biti pravi uzrok, da se je kolera tu pojavila. Dokazuju doduše nekoi, da su ju unesele francezke vojne ladje iz Tonkina ili da je unesena po nekom englezkom brodu iz Azije, nu jedna i druga vjest je malo vjerojatna. U Toulouu umire danomice više osobah, nu sredom neima do savit onih strahotah, kao što jih bijaše prošle godine u egipatskih gradovih. Iz Touloua rec' bi, da je prenešena i u Marsilju jer je tu umrio nekoliko osobah.

Francezka vlada poprimila je najstrožije mjere, da tu pošast ograniči i zatara. Odmah se sastali zdravstveni odbori koji u Toulouu toli u Marsilju. Jedan i drugi grad se nadzire i čisti najpompnijije. Svouropeske vlasti poprimile su slične sredstva, da se kolera nezavleče u pomorske gradove. Ladje dolazeće iz francezkih lukah, moraju se podvrći kvarentani, priljage i putnici se najstrožije pretrajuju. I austrijska vlada sazvala je zdravstveni odbor, da dozna njegovo mišljenje i da se poslužti njegovimi savjeti. Protiv toj naerdi je najbolje sredstvo čišćenje. U uređjenih, čistih i zdravih mjestih riedko se kad pojavi taj nemili gost. Preporučamo svim, osobito našim seljakom, da paze na čistoću u kući i izvan nje, da od strane sve što je zdravlju pogibelju jer kad se jednom ta strahota pojavi, skoro je prekasno prati i čistiti, a toga valja se unapried oboružati.

Spomenik starcu Miloševiću — Andriji Kačiću — Miošiću. U Dalmaciji ustrojio se je odbor, koji sabire po narodu novac, da se podigne neumrlomu našemu pjesniku Kačiću dostojan spomenik, koje ga je od naroda zaslužio, jer je mnogo doprineo njegovoj prosvjeti. Hrvat iz Dalmacije, djaci na sveučilištu u Zagrebu, ustrojše poseban odbor, da i s ove strane Velebita Hrvati doprinesu koji kamečak na uspomenu Kačića, kojega pjesme naš narod po svih najvještih najvećim oduševljenjem čita. Mi se nadamo, da će naše obćinstvo, zauzeto za svaku dobru stvar, što izdašnije poduprijeti odborovo sabranje u toli plemenitu svrhu. I kod nas u Istri je poznati obljudijuh Kačić pu valja, da nezostanemo za ostalom braćom.

Koliko čovjekima vlasih na glavi. Neke englezki liečnik izračunao je, da čovjek u normalnom stanju ima 127.921 vlasih na glavi. On je izračunao, da na površini jednoga četvornoga palca ima 1066 vlasi. Cijela ploha vlasni obrasla, iznaša 120 četvr. palcah. Da se svi vlasni prebroje, trebao bi čovjek 24 sata. Uzme li se, da stanju milijunah ljudih ima jednak broj vlasih na glavi, to bi svi skupa imali 128 bilijuna; a da svatko pobroji, trebao bi čovjek do tri milijuna godinah.

Škuda od 850 lirah. Na dražbi starina, koja je pred malo vremena obdržavana u Sala Dante u Rimu, prodana je jedna škuda za 850 lirah, inače vrijedi 5 lira (3 fr.). — Kada je kralj napuljski god. 1800. bio Rim zauzeo, dao si je odmah novce kovati. Nu buduće je njegova vladavina veoma malo trajala, to su i ova škuda veoma riedke, jer jih je imalo kovano, tako da niti glasovite vatikanske sbirke neimaju nijednoga ovakva primjerka.

Hrapavica i čestok Kažalj. Dokazano je, da se često ne postigie željeni uspjeh kod ovih bolestih postojanom pomobom propisanih obilnih liekovah. Površina sluznice koja pokriva ždričo i grkljan, što je pokrivena sa malenimi prišti i sa pr. vladnim izmetom, koji sa usljed pokvarenje krvi i usljed upale skuplja. Sa velikim uspjehom liečnici upotrebise kod ovih bolesti **Salaiparazija**, liek izkušan i neuzudno koristan jer promijenjuje upaljene sluznice. Izvadač ove akume biljke saznan u savršenom **Syrupu doktora Ivana Mazzola**.

liži-a u Rimu, često putah pokazao se neizmorno koristan i nenadoknadljiv jer po- vrata naravno djelovanje tela koje jur duže vremena pod pritiskom ove bolesti trpilo. Shladite u Trstu kod lekarnikah Promendi i Udovicich (Via Farnetto i St. Giacomo in Monta.

Neuku nauka.

Jakomu konju za vožnju treba na dan 7 kilogr. zobi, oko 5 kigr. livadnoga sjena i 2 1/2 kilogr. rezane slame.

Starost domaćih životinja. Osao živi 30-50 god., konj 20-30 god., htk 20-30 god., krava 20 god., ovce 10 god., svinja 20 god., koza 10 god. Od plicah doživljava guska do 50, labud 100, kokoš 10, patka do 25 god., deva do 60, a slon do 100 godina.

Zapala pupka i druge pupčane bolesti posve su obične kod janjadi i teladi, a da im gospodar ne zna uzroka niti načina, kako da se pomogne. Uzrok pupčanih bolesti jest sama mati, koja iz prvine pup preveć liže. Zaprječi li se to obil- zavanje, zapriječeno su pupčane bolesti. To se najlgaše postizava, ako se namaže pu- puk sa govedjim blatom umiešanim sa zemljom.

Da sir nezaplesniti. Plesan na siru, a crvidi u siru, to je stvar posve obična. Plesan pričeši se sa živim vapnom. Uzme se gromad živa vapna i izloži se djelova- nju zraka dot se posve u prah razpadne. Postroji se ova prašina, pa cvetoni, koji propadne na siru posipju se ljubovi sira. Vapno ne samo da nekvari sir, ali izim što pričeši da se naseđne plesan, pričeši i da se orvi stvore u njemu.

Kavi prieti pogibelj. Na bilini kava (Coffea arabica) pojavila se neku vrst bo- lesti i to na lišću samo biline. Bolest širi se sve većnu ta ne pronadje li se brzo kakav protilek, pasti će proizvod kave naglo a tim poskočiti njoj cena. Otok Java je glasoviti radl izvrstna kava koja se tuj mnogo dohiva. Na istočnoj strani tog otoka opustošila je jur ta pošast prostrane nasade kave a kao što se glasn, zahvatih je bolest mah i u srednjem dijelu otoka. Ljetosnji prilid kave je u velikoj pogibel- ji, a tko znađe neće li se pogibelj jošte povedati. Naša gospodarstva neće valjda toliko uzdrmati ova vjest, ta one si znadu pomoć i bez kave sa Jave. Dok huđe je- mena, žira, suokavah itd. plti će ona kavu makar i bez zrna kave.

Javna zahvala.

Svoj rodbini i prijateljima, osobito pak častnim svećenikom i ridočkim otocim kapucinom, koji su dopratili do hlad- noga groba našu pokojnu majku Ka- tarinu, hudi ovim izrečena najsrdač- nija zahvala od tugujućih sinovah: Mihotiči, 29. junija 1884.

Vinka i Nikole Dubrovića.

Pomorske viesti.

Kretanje austro-ugarskih brodovah u tu- i inozemstvu.

Dojedili u:

Trst, 27. lipnja. Maria S., Nikolić iz Lo- šinja, 28. Ellade, Glasovčić iz Lošinja, 30. Ti- bor, Rundić iz Glasovčić, Kospol, 30. lipnja. Koblić, Kukuljica iz Dubrovnik. - New-York, 11. lipnja. Glano, Raimondo iz Cagliari, 13. Andre, Tiliac iz Lisabona. - Penarth, 19. lipnja. Artlere, Antić iz Disper. - Marsellj, 25. lipnja. Szeged, Stuparić iz Trsta, 27. Kolo- cep, Kordić iz Kasacola. - Rleku, 25. lipnja. Ester, Car iz Lošinja. 26. Padosa, Vičerin iz Brindai. - Table-Bay, 2. lipnja. Emma, 1. udo iz Schieldsa. - Mielke, 25. lipnja. Ilmor, Kumalić iz New-Yorka. - Havre, 26. lipnja. Giuseppeina, Tarabochia iz Emporado. - Liverpool 27. lipnja. Phison, Ragusia iz Sama- ranga.

Odojedili iz:

Trsta, 23. lipnja. Arnea, Lister za Kandiju. - Rleku, 25. lipnja. S. Antonia, Vidulić za Lošinj. Ljubinski, Dorčić za Šibenik. 28. Apis, Šubiega za Carigrad. Zia Caterina, Pescij za Marsilju. Nicolò, Nikolić za Pulj, 27. Protetto, Sepić za Kulu-maki. - Genova 24. lipnja. San- sone, Cappioni za Filadelfiju. - Greenocka 28. lipnja. Tarabochia za Montevideo. - Newport- Mouth, 25. lipnja. Caterina D., Počić za Bachi- n-Bla-ku. 25. Barun Komeny, Štrk za Mlučko. - New-York, 16. lipnja. Nemirna, Tomčić za P. Eli-anka, 16. Egan, Krističević za Pil- mouth. S. nerbo, Matković za Lisabon, 16. Mirra, Škopinić za Cagliari. - Filadelfija, 16. lipnja. Strana, Kozulić za Stajin. - Falmoutha, 25. lipnja. Dorina, Mohović za Gloucester. - Hamburg, 23. lipnja. Ibar, Šišić za Baltimora. - Foveya, 28. lipnja. Calastina, Palcurić za New-York. - Fort-de-France, 22. lipnja. Karlo, Bakarić za G. novu.

Lutrijski brojevi

Table with 2 columns: Location and Price. Locations include Heč, Grao, Tomešvar, Innsbruck, Brno.

TRGOVAČKE VIESTI.

Kava švrste elene. Rio od fr. 49-67, bolja f. 70-98. Linguira f. 70-80. Por- torico f. 94-115. Moka f. 98-100. Cukar prva Marke gotova roba od fr. 22.50-27.50. Uije obično za jelo f. 44. - Daim- tinsko f. 44-45. Talijsansko fino f. 70-89 po kakvoći. Riža talj. f. 15-22. - englezka f. 11-18.50 Bakalar f. 24. Petrović švrsto držan po 9.60-10. - u bariliah; f. 12. - u sanducih. Mast svinjeća prava po f. 65. - on- glezka f. 61. Stunina slabo tražena po f. 61. - Maslo f. 88-97. - Loj f. 45.50 Naruča i li- moni od f. 2-4 manduk. Rožiči f. 5-8.50 Ljetnjaci f. 35. - Grožđe Sult. f. 19-28. Smokve f. 19-46. - Gratah f. 10-18. Pa- suiž f. 11-15. - Leća f. 18-20. - Vuna bosanska f. 105-115. Istarska f. 110. - slabo tražena. - Kože strojena f. 140-160. - Voloske surove f. 46-55. - Javjeće 100 kom. f. 75 -115. Zečje f. 24-35. Ljes življe trženo, a elene uzdržane. Sieno 1.30 nvč. do 1.75. Šljivc bosanske i hrvatske f. 24-26 Plinca f. 9.25-9.4, Kukuruz vlnički f. 7. 20 do 7.30; Banatski f. -8.25. Hrvatski f. 7.75. Raž f. 7.62. Zob madjar- ska f. 7. - Hrvatska f. 7.50 - Arha- naška f. 6.25-7. Tržišanska burza: dne 2. julija 1884. Austrijski državni papir f. 80.20-80.40 Isit u srebru fr. -; Isit u zlatu f. 103.40 5% austrijska renta fr. 95.00. Dionica narodne banke f. 857. - Kred- it f. 300-301; Lloyd f. 620. London 10 lira sterliha for. 124.80- 21.55; Napoleoni f. 9.69-9.67 c. kr. cekini f. 5.70; državne marke for. 59.45-59.55; franczsko fr. 48.40-48.30.

OGLASI.

Objava.

Podpisani častl se obznaniti, da je ovlašten prodavati od prvoga sriemskog ilion. vinarskog društva u loku glasovito sriemsko vno u bačvuh i butljah; kao i na svih svietskih izložbah odlikovanu sji- vovlen i Cognak. - Istosobno razpačava na veliko i malo izvrstan, sa zlatnom kolaj- nom na trčanskoj izložbi nagra- djen sir (kruehja 1 1/2 klllo) od g. grofa Jos. Draškovića u Blisnu, izvršavajuć naručbe po najnižih cianah.

G. Vučković, u Trstu.

Pronadjeno!!

Numernom istraživanju dr. pl. Bendena posrećilo se konačno pronaći

mastilo za vlase

od koga se može kazati punim pra- vom, da posve odgovara svojoj svrsi. U najkraće vrijeme pomozhi i okripi to mastilo vlasi i brađu i zapričaju izpadanje istih. Izumitelj jamči za siguran uspjeh. Cene po flakonu for. 2. - Pravo nepotvoreno može se dobiti jedino u lekarni G. Zanetti u Trstu via Nuova br. 27.

Medjunarodna linija

iz Trsta ravno u New-York. Veliki parobrod prvoga reda plovo na toj liniji ravno u New-York, ter primaju putnike i trgovinu uz naj- niže cene i uz najbolju poslužbu.

U New-York. - Odlazak iz Trsta.

Parobrodi: East-Anglia, 3400 tonah dne 5. julija. Germania, 4200 tonah dne 20. julija. Putnici neka se obrate na:

J. TERKUILE

generalnoga agenta za putnike. Via dell' Arsenalo Nr. 13, Teatro Comu- nale u Trstu.

Kajuta za putnike 200 for. - pod- krovlje 60 fr. - Radl vožnje trgovine ima se obratiti na Emilliana d' Ant. Poglajona, gene- ralnoga agenta.

Bogate skladište

željezna svake vrsti, dužine i veličine, ocicla, žute miedi (otuna), olova, bakra (rama) kositra (cinka), željezovine prosto i fino radjene, orudja za razne zanate i obrte, poljo- djelskog orudja, raznih sprav- vah za kuću i brodovo, va- gah decimalnih i stolnih preporučaju

Chevesieh i Miloveich

Palazzo Careiotti u Trstu. NB. Sva se domaća (tuzemska) roba razašilje slobodna od carine i po najnižih cianah.

Nepogrješivo!

Svak dobije iznos nadrag, kad koga bi svoj sigurno djeluje ROBORANTIJUM (medvite sa bradom) izvrsnijsna otaio. Iste ako sigurno djeluje protiv čestitih i spa- danju kate, parit i ozelenju. Uspjeh vls- novljen sajamom. Originalno bocu po 1. for. 50 nč. i bocu za probu po 1 for šalja

J. Grolich u Brnu.

Roborantijum opetovno upotrebom pokazuje takoder dobar uspjeh protiv slabosti i glorobolji.

Glavni depot za Primorje u Trstu: Petar Stucelich, farmacia ala Marine, Via Sanita broj 13. - U Rovinju: G. Tromba, lekarnik.

Zadar: N. Andrović, apot. - Spšjet: N. Aljinović, Barloa: C. Cristofolotti, apot. - Rijeka: G. Šilhavy, liok Pul: A. Rodinja. - Sarajevo: Ed. Pleyela, apotekar sa caru austrijskomu. - Novi Sad: G. Plašić, apot. Zagreb: G. Arzani, apot. - Tamo se može također dobiti i Benu de Hele, istočno sred- stvo ljepota, koje uzrži svježost i bio- lošu puti. Cijna 85 novčiča. - Bou- quet au Serail de Grolich, vonj za rube- ci i elegantni sviat. Ovo je besier svih vonjah. Radl vnuodno lepe sprave, služi i kao dar za Božić i imendan. Cje- na for. 1.50

Velika partija ostanakah sagovah

(10-12 metrah) šalje uz pouzeće kotnrad po 3 for. 80 nvč.

L. Storch, tvorničar u Brnu. Tvar, koja se nebi dopala, može se zamjeniti.

Vojnička pripravnica LATOSZYNSKI-A

od godine 1860. postojeća i od visoke vlade ovlaštena za jednogodišnje do- brotvolje, kadets i pričuvne oficire.

Via Valdirivo Nr. 18.

Onaj mladog gospodi, koja prvim oktobrom kano jednogodišnji dobro- voljci u c. kr. vojsci stupiti kano, pre- ostaje vrijeme samo do konca septembra t. g. da se priprave za dočini izpit. Primaju se novi pliconi anovi- mico od 12 do 2 sata u školskih pro- storjih, gdje se takoder dobiva pro- gram i imenik 600 plicomah, koji su dobrih uspjehom izpit jednogodišnjih dobrovoljah položili.

Bez ove obrabene znamke, zakonom štice, imade se taj liok po dr. Mallcu smatrati kano patvoren

Cviet proti trzanju,

po dr. Mallcu. je odlučno najbolji liok proti kostobolji i reumatizmu, tr- zanju po udih, bolost u krizu i živah, oclaki, utvr- dnuh udom itd.; ako se rabi i kratko vrijeme pre- stane posvama trzanje, što dokazuje množina zahval- nica. Traži se amio sviat (Obrab. znamke) proti trzanju po dr. Mallcu sa prilozeno snamenje; i, staklenica 50 nč.

Zahvala.

Gospodinu J. pl. Trnkoczyju, lekarcu u Ljubljini.

Moja je majka od kostobolje na Ljubljini imala i razne domaće lekove bezu- pljeno rabila. Pošto se je jako bolost što kaze više doma pogoršavala a ona nije kaze više danah više na nogu stali mogla, sjetim se na Vaš dr. Mallca kostoboljni liok za 50 nč. i ga odmah naručim. I u istinu imao je čudno uspjeh da se je majka nakon što ga je kratko vrijeme upotrebila, malo posvo težih bolih oclobila. Plicim osvjedočenjem prizajem dakle dr. Mallcov kostoboljni sviat kano izvrstan liok te ga svakomu bolestniku u alidnoj bolost pre- poručam. Vašoj blagorodnosti izričem pako najsrdačniju hvatu; svim Stovanjem.

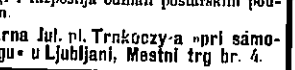
Franz Jug, posjednik u Smarj kod Colja.

Pianinski bilinski sirop kran'ski, izvrstan proti kašlju, hripavici, vrtabolji, bronaji i plućnoj bolosti; i staklenica 56 nč. Koristilji nego li svi u trgovini se nalazohi siropi.

Krv čisteece kruglice c. kr. pavl, nebi smjelo u nijednom gospodarstvu manj- kati; ono sa već tuđ puta pomogla kad je čovjek zatvoren, kod glavobolje, kad su utvrđila uda, pokvaren želudac, kod jek- njihi i bubrežnih bolestih; uškutlah po 21 novč., jedan zamotak sa 6 štakulah i 1 for. 5 novč., Razašilje sa samo jedan za- motak

Gori navedene specijalitete, koje su mnogoljetnim izkustvom kano osobite uspješne pripoznate, imado uvijek čiste u zalogi i razpošlja odmah poštarakim pou- zecom.

lekarna Jul. pl. Trnkoczyja - pri samo- rogu - u Ljubljini, Mestni trg br. 4.

Budimska gorčica

Preporuča se od naj- prvih liečiteljskih stri- kovnjakah tuđih i do- maćih, kano najus- pješnlje djelujuću vodu gorčicu za čišćenje krvi i za blago čišće- nje želudca. - Može se uvijek dobiti svježa punjena u svih trgo- vinah sa mineralnom vodom i liečarnih. Vlasnici braća Lozer u Trstu.

Velika partija odrezakah sukna

(3-4m.), u svih bojah za elene mužke odjeće, šalje pouzecom po 5 f. odrezak.

L. Storch u Brnu. Tvar (sukno), koja se nebi dopala, može se zamjeniti. Uzorci se šalju za marku od 10 nč.